

Ku chwale bohaterom wolności

20 sierpnia 1944 roku powstańcy zdobyli gmach Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej, tzw. PAST-y, który był drugim najwyższym budynkiem w Warszawie. Jego przejęcie było nie tylko jednym z największych sukcesów powstańców, ale również jednym z najlepiej udokumentowanych wydarzeń Powstania Warszawskiego. 20 sierpnia o godzinie 13, przed budynkiem PAST-y, siedziby także Muzeum Getta Warszawskiego, rozpoczęły się uroczystości rocznicowe.

Budynek PAST-y stojący przy ulicy Zielnej 37/39 miał strategiczne znaczenie dla Niemców. Ówczesna wieża Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej – największej centrali telefonicznej w tej części Europy – górowała nad okolicą, co pozwalało na wgląd w pozycje powstańcze i możliwość ich ostrzału.

W nocy z 19 na 20 sierpnia 1944 roku oddziały powstańców pod dowództwem rotmistrza Henryka Roycewicza „Leliwy” zaatakowały ośmiopiętrowy gmach PAST-y. Powstańcy, by zdobyć budynek, musieli go wcześniej podpalić. Do szturmowania użyto strażackiej motopompy – przy jej pomocy do budynku wtłoczono mieszankę paliw. Szalejący w gmachu pożar przesądził o zwycięstwie Polaków. Budynek pozostał w polskich rękach do końca zbrojnego zrywu.

O tworzeniu łatwopalnej mieszanki – takiej samej, jaką wlewano do butelek zapalających – opowiedział podczas uroczystości Stanisław Brzosko „Socha” z batalionu AK „Kiliński”, którego żołnierze oblegali gmach.

Uroczystości poświęcone kolejnym rocznicom zdobycia PAST-y przez powstańców odbywają się od 2000 r. „9 listopada 2000 r. premier Rzeczypospolitej, prof. Jerzy Buzek przekazał symboliczne klucze do gmachu PAST-y specjalnie powołanej przez zarząd Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Fundacji Polskiego Państwa Podziemnego. Obydwie nasze organizacje – ŚZŻAK i Fundacja Polskiego Państwa Podziemnego – starają się w swojej działalności przekazywać te

wartości następnym pokoleniom, które w czasie naszej walki uznawaliśmy za ważne” – powiedziała Hanna Stadnik, wiceprezes Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

„Polskiego instynktu wolności nie można zabijać i zabić się nie da” – stwierdził w swojej przemowie Jan Józef Kasprzyk, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, cytując marszałka Józefa Piłsudskiego. Głos zabrali także m.in. Ewa Malinowska-Grupińska – przewodnicząca Rady m.st. Warszawy i Paweł Rabiej – zastępca prezydenta m.st. Warszawy. Złożono wieńce.

Powstanie Warszawskie, podobnie jak powstanie w getcie warszawskim rok wcześniej, daje współczesnym szansę na odniesienie się do ponadczasowych wartości – prawa do wolności, poszanowania drugiego człowieka i troski o to, by przyszłe pokolenia żyły w niepodległym kraju – powiedział dyrektor MGW, Albert Stankowski. – Kierując się misją Muzeum Getta Warszawskiego, którego organizację mi powierzono, jestem głęboko przekonany, że tamten tragiczny czas, łączący cierpienia narodów polskiego i żydowskiego, nakłada na nas obowiązek pamięci o uczestnikach walk. Byli wśród nich także polscy obywatele pochodzenia żydowskiego. Z uznaniem i szacunkiem odnoszę się do dzieł Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej oraz Fundacji Polskiego Państwa Podziemnego, dotyczących upamiętniania tragicznych losów powstańców, Armii Krajowej i stolicy. 20 sierpnia 1944 roku to data ważna dla Muzeum Getta Warszawskiego – podsumował Albert Stankowski.

Anna Kilian

Data publikacji: 2019-08-26

Data wydruku: 2021-03-25 05:51

Źródło: <https://mgw.mobilems.pl/artukul/ku-chwale-bohaterom-wolnosci/>